කවිදප්පණනීති

ධම්මවිචය

පටුන

මාතිකා 1

රතනත්තයපණාම 4

පණ්ඩිතකණ්ඩ 4

සුජනකණ්ඩ 23

බාලදුජ්ජනකණ්ඩ 26

රාජකණ්ඩ 32

නායක කණ්ඩ 35

පුත්තකණ්ඩ 35

වෙජ්ජාචරිය කණ්ඩ 36

දාසක කණ්ඩ 37

ඉත්ථිකණ්ඩ 37

පකිණ්ණකකණ්ඩ 39

කවිදප්පණනීති 42

පණාම පටිඤ්ඤා 43

පටුන

“ධම්මා සුතා ධාතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා.”

(මහා සුඤ්ඤත සුත්තං; මජ්ඣිම නිකායො, උපරිපණ්ණාසකො, සුඤ්ඤත වග්ගො.)

පටුන සංස්කරණය - භික්ඛු ධම්මවිහාරි

(ඡට්ඨ සංගායනා ත්‍රිපිටක වැඩසටහනින් උපුටා සකසන ලදී)

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

කවිදප්පණනීති

මාතිකා

යථාධම්මිකරාජූනං, අමච්චා ච පුරොහිතා;
නීතිසත්ථං සුනිස්සාය, නිච්ඡයන්ති විනිච්ඡයං.

අඞ්ගානි වෙදා චත්තාරො, මීමංසානායාය විත්ථාරො;
ධම්මසත්ථං පුරාණඤ්ච, විජ්ජා හෙතා චතුද්දස.

ආයුබ්බෙදො මනුබ්බෙදො, ගන්ධබ්බො වෙති තෙ තයො;
අත්ථසත්ථං චතුත්ථඤ්ච, විජ්ජාභ්‍යාට්ඨාරස මතා.

සුතිසමුතිසඞ්ඛ්‍යා ච, රොගානීති විසෙසකා;
ගන්ධබ්බා ගණිකා චෙව, ධනුබ්බෙදා ච පූරණා.

තිකිච්ඡා ඉතිහාසො ච, ජොතිමායා ච ඡන්දති;
කෙතුමන්තා ච සද්දා ච, සිප්පාට්ඨාරසකා ඉමෙ.

දමො දණ්ඩො ඉතිඛ්‍යාතො, තට්ඨාදණ්ඩො මහීපති;
තස්ස නීති දණ්ඩනීති, නයනානීති වුච්චති.

දණ්ඩෙන නීයතෙ චෙදං, දණ්ඩං නයති වා පුන;
දණ්ඩනීති ඉතිඛ්‍යාතො, තිලොකා නති වත්තතෙ.

නානාසත්ථොද්ධතං වක්ඛෙ, රාජනීති සමුච්චයං;
සබ්බබීජමිදං සත්ථං, චාණක්‍යා සාරසඞ්ගහං.

මූලසුත්තං පවක්ඛාමි, චාණක්‍යෙන යථොදිතං;
යස්සං විඤ්ඤාතමත්තෙන, මූළ්හො භවති පණ්ඩිතො.

මිත්තලාභො සුහදභෙදො, විග්ගහො සන්ධිරෙව ච;
පඤ්චතන්ද්‍රා තථාඤ්ඤස්මා, ගන්ථා කස්සියලිඛ්‍යතෙ.

ලොකනීතිම්හා –

(1) පණ්ඩිතකණ්ඩ. (2) සුජනකණ්ඩ. (3) බාලදුජ්ජන කණ්ඩ. (4) මිත්තකණ්ඩ. (5) ඉත්ථිකණ්ඩ. (6) රාජකණ්ඩ. (7) පකිණ්ණක කණ්ඩ-

ලොකනීති –

පණ්ඩිතො සුජනො කණ්ඩො, දුජ්ජනො මිත්තඉත්ථි ච;
රාජපකිණ්ණකො චාති, සත්තකණ්ඩෙ විභූසිනො.

චක්කින්දාභිසිරිනායං, සොධිතො කාසිකෙ සාකෙ;
ජනොත්‍යං දුතියාසළ්හෙ, කාළසත්තම ආදිහෙ.

ලොකනීතිං පවක්ඛාමි, නානාසත්ථසමුද්ධටං;
මාගධෙනෙව සඞ්ඛෙපං, වන්දිත්වා රතනත්තයං.

නීති ලොකෙ පුරිසස්ස සාරො,
මාතා පිතා ආචරියො මිත්තො;
තස්මා හි නීතිං පුරිසො විජඤ්ඤා,
ඤාණීමහා හොති බහුස්සුතො.

මහාරහනීති –

(1) පණ්ඩිතකථා. (2) සම්භෙදකථා. (3) මිත්තකථා. (4) නායක කථා. (5) ඉත්ථිකථා

මහාරහ රහංසක්‍ය-මුනිං නීවරණා තණ්හා;
මුත්තං මුත්තං සුදස්සනං, වන්දෙ බොධිවරං වරං.

නීතිධ ජන්තූනං සාරො, මිත්තාචරියා ච පිතරො;
නීතිමා සුබුද්ධිබ්‍යත්තො, සුතවා අත්ථදස්සිමා.

ධම්මනීති –

(1) ආචරියකථා (2) සිප්පකථා (3) පඤ්ඤාකථා (4) සුතකථා (5) කථානකථා (6) ධනකථා (7) දෙසකථා (8) නිස්සයකථා (9) මිත්තකථා (10) දුජ්ජනකථා (11) සුජනකථා (12) බලකථා (13) ඉත්ථිකථා (14) යුත්තකථා (15) දාසකථා (16) ඝරාවාසකථා (17) කාතබ්බකථා (18) අකාතබ්බකථා (19) ඤාතබ්බකථා (20) අලඞ්කාරකථා (21) රාජධම්මකථා (22) උපසෙවකකථා (23) දුක්ඛාදිමිස්සකකථා (24) පකිණ්ණකකථා

චක්කාතිචක්කචක්කින්දො, දෙවාතිදෙවාදෙවින්දො,
බ්‍රහ්මාති බ්‍රහ්මබ්‍රහ්මින්දො, ජිනො පූරෙතු මෙ භාවං.

චිරං තිට්ඨතු ලොකම්හි, ධංසකං සබ්බපාණිනං;
මහාමොහතමං ජයං, ජොතන්තං ජිනසාසනං.

වන්දිත්වා රතනං සෙට්ඨං, නිස්සාය පුබ්බකෙ ගරු;
නීතිධම්මං පවක්ඛාමි, සබ්බලොක සුඛාවහං.

ආචරියො ච සිප්පඤ්ච, පඤ්ඤාසුතකථාධනං;
දෙසඤ්ච නිස්සයො මිත්තං, දුජ්ජනො සුජනො බලං.

ඉත්ථී පුත්තො ච දාසො ච, ඝරාවාසො කතාකතො;
ඤාතබ්බො ච අලඞ්කාරො, රාජධම්මා පසෙවකො;
දුක්ඛාදිමිස්සකො චෙව, පකිණ්ණකාති මාතිකා.

රාජනීති –

සීහා එකං බකා එකං, සික්ඛෙ චත්තාරි කුක්කුටා;
පඤ්ච කාකා රාජා නාම, ඡ සුනක්ඛා තීණි ගද්‍රභා.

1.
මහාකම්මං ඛුද්දකං වා, යං කම්මං කාතුමිච්ඡති;
සබ්බාරම්භෙන කාතබ්බං, සීහා එකං තදා භවෙ.

2.
ඉන්ද්‍රියානි සුසංයම, බකොව පණ්ඩිතො භවෙ;
දෙසක ලොමපන්නානි, සබ්බකම්මානි සාධයෙ.

3.
පුබ්බට්ඨානඤ්ච යුද්ධඤ්ච, සංවිභාගඤ්ච බන්ධු හි;
ථියා අක්කම්ම භුත්තඤ්ච, සික්ඛෙ චත්තාරි කුක්කුටො.

4.
ගුය්හෙ මෙථුනං පෙක්ඛිත්වා, භොජනං ඤාතිසඞ්ගහො;
විලොකා පෙක්ඛනාලසාං, පඤ්ච සික්ඛෙය්‍ය වායසා.

5.
අනාලස්සංතිසචන්තාසො, සුනිද්ධා සුප්පබොධනා;

දළ්හභත්ති ච සූරඤ්ච, ඡ එතෙස්වානතො ගුණො.

6.

ඛින්නොව වහතෙ භාරං, සීතුණ්හඤ්ච න වින්තයි;
සන්තුට්ඨො ච භවෙ නිච්චං, තීණි සික්ඛෙය්‍ය ගද්‍රභා.

7.

වීසති තානි ගුණානි, වරෙය්‍ය ඉහ පණ්ඩිතො;
විජෙය්‍ය රිපූ සබ්බෙපි, තෙජස්සී සො භවිස්සති.

(1) පණ්ඩිතකණ්ඩ (2) සුජනකණ්ඩ (3) බාලදුජ්ජනකණ්ඩ (4) මිත්තකණ්ඩ (5) රාජකණ්ඩ (6) නායකකණ්ඩ (7) පුත්තකණ්ඩ (8) වෙජ්ජාචරියකණ්ඩ (9) දාසකකණ්ඩ (10) ඉත්ථිකණ්ඩ (11) පකිණ්ණකකණ්ඩ

කවිදප්පණනීතිංයො, වාචුග්ගතං කරොති චෙ;
භුවනමජ්ඣෙ එසො හි, විඤ්ඤූ පණ්ඩිතජාතිකො.

කවිදප්පණනීති

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

රතනත්තයපණාම

1.

මහාකවිවරං බුද්ධං, ධම්මඤ්ච තෙන සෙවිතං;
සඞ්ඝං නිරඞ්ගණඤ්චාපි, වන්දාමි සිරසා දරං.

2.

කරිස්සාමි සමාසෙන, නානාසත්ථ සමුද්ධටං;
හිතාය කවිනං නීතිං, කවිදප්පණනාමකං.

පණ්ඩිතකණ්ඩ

3.

නීති සාරො මනුස්සානං, මිත්තො ආචරියොපි ච;
මාතා පිතා ච නීතිමා, සුතවා ගන්ථකාරකො.

4.

අලසස්ස කුතො සිප්පං, අසිප්පස්ස කුතො ධනං;

අධනස්ස කුතො මිත්තං, අමිත්තස්ස කුතො සුඛං;
අසුඛස්ස කුතො පුඤ්ඤං, අපුඤ්ඤස්ස කුතො වරං.

5.
සුචින්තිතචින්තී චෙව, සුභාසිතභාසීපි ච;
සුකතකම්මකාරී ච, පණ්ඩිතො සාධුමානුසො.

6.
කවිහෙරඤ්ඤකා කත්වා, උත්තත්තං සත්ථකඤ්චනං;
භූසනං ගජ්ජපජ්ජාදිං, කරොන්ති ච මනොහරං.

7.
බහුං ලහුඤ්ච ගහණං, සම්මුපධාරණම්පි ච;
ගහිත අසම්මුස්සනං, එතං සුවිඤ්ඤුලක්ඛණං.

8.
අජරාමරංව පඤ්ඤො, විජ්ජමත්ථඤ්ච චින්තයෙ;
ගහිතො ඉව කෙසෙසු, මච්චුනා ධම්මමාචරෙ.

9.
සිප්පසමං ධනං නත්ථි, සිප්පං චොරා න ගණ්හරෙ;
ඉධ ලොකෙ සිප්පං මිත්තං, පරලොකෙ සුඛාවහං.

10.
භුඤ්ජනත්ථං කථනත්ථං, මුඛං හොතීති නො වදෙ;
යං වාතං වා මුඛාරුළ්හං, වචනං පණ්ඩිතො නරො.

11.
දුම්මෙධෙහි පසංසා ච, විඤ්ඤූහි ගරහා ච යා;
ගරහාව සෙය්‍යො විඤ්ඤූහි, යඤ්චෙ බාලප්පසංසනා.

12.
අචින්තියෙ සාට්ඨකථෙ, පණ්ඩිතො ජිනභාසිතෙ;
උපදෙසං සදා ගණ්හෙ, ගරුං සම්මා උපට්ඨහං.

තස්මා සාට්ඨකථෙ ධීරො, ගම්භීරෙ ජිනභාසිතෙ;
උපදෙසං සදා ගණ්හෙ, ගරුං සම්මා උපට්ඨහං.

13.

ගරූපදෙසහීනො හි, අත්ථසාරං න වින්දති;
අත්ථසාරවිහීනො සො, සද්ධම්මා පරිහායති.

14.
ගරූපදෙසලාභී ච, අත්ථසාරසමායුතො;
සද්ධම්මං පරිපාලෙන්තො, සද්ධම්මස්මා න හායති.

15.
සබ්බදබ්බෙසු විජ්ජෙව, දබ්බමාහු අනුත්තරං;
අහාරත්තා අනග්ඝත්තා, අක්ඛයත්තා ච සබ්බදා.

16.
අප්පකෙනපි මෙධාවී, පාභතෙන විචක්ඛණො;
සමුට්ඨාපෙති අත්තානං, අණුං අග්ගිංව සන්ධමං.

17.
පණ්ඩිතෙ ච ගුණා සබ්බෙ, මූළ්හෙ දොසා හි කෙවලං;
තස්මා මූළ්හසහස්සෙසු, පඤ්ඤො එකො විසෙසියතෙ.

18.
බාලා ඉස්සන්ති දුම්මෙධා, ගුණී නිද්දොසකාරිනො;
ගරුකො පණ්ඩිතො එතස-මිස්සං තෙභායවිද්වා සමො.

19.
මනුඤ්ඤමෙව භාසෙය්‍ය, නාමනුඤ්ඤං කුදාචනං;
මනුඤ්ඤං භාසමානස්ස, ගරුං භාරං උදද්ධරි;
ධනඤ්ච නං අලාභෙසි, තෙන චත්තමනො අහු.

20.
විජ්ජා දදාති විනයං, විනයා යාති පත්තතං;
පත්තත්තා ධනං පප්පොති, ධනා ධම්මං තතො සුඛං.

21.
යෙ වුඩ්ඪමපචායන්ති, නරා ධම්මස්ස කොවිදා;
දිට්ඨෙව ධම්මෙ පාසංසා, සම්පරායෙ ච සුග්ගතිං.

22.
මාතරිව පරදාරෙසු, පරදබ්බෙසු ලෙඩ්ඩුංව;
අත්තනීව සබ්බභූතෙසු, යො පස්සති සො පණ්ඩිතො.

23.

ආසීසෙථෙව පුරිසො, න නිබ්බින්දෙය්‍ය පණ්ඩිතො;
අනවජ්ජෙසු කම්මෙසු, පසංසිතෙසු සාධුභි.

ආසීසෙථෙව පුරිසො, න නිබ්බින්දෙය්‍ය පණ්ඩිතො;
පස්සාමි වොහං අත්තානං, යථා ඉච්ඡිං තථා අහු.

24.

වායමෙථෙව පුරිසො, න නිබ්බින්දෙය්‍ය පණ්ඩිතො;
පුඤ්ඤක්‍රියවත්ථූසු, පසංසිතෙසු විඤ්ඤූභි.

25.

ලොකෙ උස්සාහවන්තානං, ජනානං කිමසාධියං;
සාගරෙපි මහාසෙතුං, කපියූථෙහි බන්ධති.

26.

කිං කුලෙන විසාලෙන, ගුණහීනො තු යො නරො;
අකුලිනොපි සත්ථඤ්ඤො, දෙවතාහිපි පූජ්ජතෙ.

27.

උක්කට්ඨෙ සූරමිච්ඡන්ති, මන්තීසු අකුතූහලං;
පියඤ්ච අන්නපානම්හි, අත්ථෙ ජාතෙ ච පණ්ඩිතං.

28.

රූපයොබ්බන්නසම්පන්නා, විසාලකුලසම්භවා;
විජ්ජාහීනා න සොභන්තෙ, නිග්ගන්ධා ඉව කිං සුකා.

29.

වුත්‍යං විසදඤාණස්ස, ඤාතො අත්ථො තරස්සන;
සූරප්පභාය ආදාසො, ඡායං දිස්සෙ න මාකරෙ.

30.

අවෙය්‍යාකරණො ත්වන්ධො, බධිරො කොසවජ්ජිතො;
සාහිච්චරහිතො පඞ්ගු, මූගො තක්කවිවජ්ජිතො.

31.

ධීරො ච විවිධානඤ්ඤූ, පරෙසං විවරානුගූ;
සබ්බාමිත්තෙ වසීකත්වා, කොසියොව සුඛී සියා.

32.
මහාතෙජොපි තෙජොයං, මත්තිකං න මුදුං කරෙ;
ආපො ආපෙසි මුදුකං, සාධුවාචාව කක්ඛළං.

33.
කොත්ථො පුත්තෙන ජාතෙන, යො න විද්ධූ න ධම්මිකො;
කාණෙන චක්ඛුනා කිං වා, චක්ඛු පීළෙව කෙවලං.

34.
මුදුනාව රිපුං ජෙති, මුදුනා ජෙති දාරුණං;
නො න සිද්ධං මුදු කිඤ්චි, තතො ච මුදුනා ජයෙ.

35.
සජාතො යෙන ජාතෙන, යාති වංසො සමුන්නතිං;
පරිවත්තිනිසංසාරෙ, මතො කො වා න ජායතෙ.

36.
දානෙ තපසි සූරෙ ච, යස්ස න පත්ථිතො යසො;
විජ්ජාය මත්ථලාභෙ ච, කෙවලං අධිකොවසො.

37.
වරො එකො ගුණී පුත්තො, න ච මූළ්හසතානාපි;
එකො චන්දො තමො හනති, න ච තාරාගණො තථා.

38.
පුඤ්ඤතිත්ථකතො යෙන, තපො ක්වාපි සුදුක්කරො;
තස්ස පුත්තො භවෙ වස්සො, සමිද්ධො ධම්මිකො සුද්ධෙ.

39.
ලාලයෙ පඤ්චවස්සානි, දසවස්සානි තාලයෙ;
පත්තෙතු සොළසෙ වස්සෙ, පුත්තං මිත්තංව ආචරෙ.

40.
ලාලනෙ බහවො දොසා, තාලනෙ බහවො ගුණා;
තස්මා පුත්තඤ්ච සිස්සඤ්ච, තාලයෙ න තු ලාලයෙ.

41.
මාගධා පාකතා චෙව, සක්කතවොහාරොපි ච;
එතෙසු කොවිදො පඤ්ඤො, ධීරො පාළිං විසොධයෙ.

42.
සක්කතං පාකතඤ්චෙව-පභංසො ච පිසාචිකී;
මාගධී සොරසෙනීච, ඡ භාසා පරිකිත්තිතා.

43.
චන්දනං සීතලං ලොකෙ, චන්දිකා සීතලා තතො;
චන්දන චන්දිකාතොපි, වාක්‍යං සාධු සුභාසිතං.

44.
පත්තකාලොදිතං අප්පං, වාක්‍යං සුභාසිතං භවෙ;
ඛුදිතස්ස කදන්නම්පි, භුත්තං සාදුරසං සියා.

45.
සත්ථකාපි බහුවාචා, නාදරා බහුභාණිනො;
සොපකාරමුදාසිනා, නනු දිට්ඨං නදීජලං.

46.
පාසාණඡත්තං ගරුකං, තතො දෙවානාචික්ඛනා;
තතො වුඩ්ඪානමොවාදො, තතො බුද්ධස්ස සාසනං.

47.
තූලං සල්ලහුකං ලොකෙ, තතො චපලජාතිකො;
තතොනොසාවකො තතො, යති ධම්මපමාදකො.

48.
පණ්ඩිතස්ස පසංසාය, දණ්ඩො බාලෙන දීයතෙ;
පණ්ඩිතො පණ්ඩිතෙනෙව, වණ්ණිතොව සුවණ්ණිතො.

49.
සතෙසු ජායතෙ සූරො, සහස්සෙසු ච පණ්ඩිතො;
වුත්තා සතසහස්සෙසු, දාතා භවති වා න වා.

50.
විද්වත්තඤ්ච රාජත්තඤ්ච, නෙව තුල්‍යං කදාචිපි;
සදෙසෙ පූජිතො රාජා, විද්වා සබ්බත්ථ පූජිතො.

51.
සතං දීඝායුකං සබ්බ-සත්තානං සුඛකාරණං;
අසතං පන සබ්බෙසං, දුක්ඛහෙතු න සංසයො.

52.
පණ්ඩිතෙ සුජනෙ සන්තෙ, සබ්බෙපි සුජනා ජනා;
ජාතෙකස්මිං සාරගන්ධෙ, සබ්බෙ ගන්ධමයා දුමා.

53.
අත්තාව යදි විනීතො, නිජස්සිතා මහාජනා;
විනීතං යන්ති සබ්බෙපි, කො තං නාසෙය්‍ය පණ්ඩිතො.

54.
සරීරස්ස ගුණානඤ්ච, දූරමච්චන්තමන්තරං;
සරීරං ඛණවිද්ධංසී, කප්පන්තට්ඨායිනො ගුණා.

55.
අම්බුං පිවන්ති නො නජ්ජො, රුක්ඛො ඛාදති නො ඵලං;
මෙඝො ක්වචිපි නො සස්සං, පරත්ථාය සතං ධනං.

56.
සච්චං පුනපි සච්චන්ති, භුජමුක්ඛිප්ප මුච්චතෙ;
සකත්ථො නත්ථි නත්ථෙව, පරස්සත්ථ මකුබ්බතො.

57.
සතං ඵරුසවාචාහි, න යාති විකතිං මනො;
තිණුක්කාහි න සක්කාව, තාපෙතුං සාගරෙ ජලං.

58.
සෙලො යථා එකඝනො, වාතෙන න සමීරති;
එවං නින්දාපසංසාසු, න සමිඤ්ජන්ති පණ්ඩිතා.

59.
ධම්මත්ථකාමමොක්ඛානං, යස්සෙකොපි න විජ්ජති;
අජගලථනස්සෙව, තස්ස ජාති නිරත්ථකා.

60.
න කම්මමපි චින්තෙත්වා, චජෙ උය්‍යොගමත්තනො;
අනුයොගෙන තෙලානි, තිලෙහි න සක්කා ලද්ධුං.

61.
යථා හෙ‍ය්‍යකෙන චක්කෙන, න රථස්ස පති භවෙ;
එවං පුරිසකාරෙන, විනා කම්මං න සිජ්ඣති.

62.

උයාාමෙන හි සිජ්ඣන්ති, කාරියානි න මනොරථං;
න හි සුත්තස්ස සීහස්ස, පවිසන්ති මිගාමුඛෙ.

63.

මාතාපිතු කතාභ්‍යාසො, ගුණිතමෙති බාලකො;
න ගබ්භජාතිමත්තෙන, පුත්තො භවති පණ්ඩිතො.

64.

මාතා සත්තු පිතා වෙරී, යෙන බාලො න පාඨිතො;
න සොභතෙ සභාමජ්ඣෙ, හංසමජ්ඣෙ බකො යථා.

65.

කාචො කඤ්චනසංසග්ගො, ධත්තෙ මරකතිං ජුතිං;
තථා සබ්භිසන්නිධානා, මූළ්හො යාති පවීණතං.

66.

තස්මා අක්ඛරකොසල්ලං, සම්මාදෙයාා හිතත්ථිකො;
උපට්ඨහං ගරුං සම්මා, උට්ඨානාදීහි පඤ්චහි.

67.

උට්ඨානා උපට්ඨානා, ච, සුස්සූසා පාරිචරියා;
සක්කච්චං සිප්පුග්ගහණා, ගරුං ආරාධයෙ බුධො.

68.

කාබ්‍යසත්ථ විනොදෙන, කාලො ගච්ඡති ධීමතං;
බ්‍යසනෙන ච මූළ්හානං, නිද්දාය කලහෙන වා.

69.

ඡ දොසා පුරිසෙනෙහ, හාතබ්බා භූතිමිච්ඡතා;
නිද්දාතන්දී භයං කොධො, ආලස්‍යං දීඝසුත්තතා.

නිද්දාසීලී සභාසීලී, අනුට්ඨාතා ච යො නරො;
අලසො කොධපඤ්ඤාණො, තං පරාභවතො මුඛං.

70.

නිග්ගුණෙසුපි සත්තෙසු, දයා කුබ්බන්ති සාධවො;
න හි සංහරතෙ ජුතිං, චන්දො චණ්ඩාලවෙස්මෙ.

71.
යත්‍ර විද්වජ්ජනො නත්ථි, සීලාසොයා තත්‍ර අප්පධිපි;
නිරත්ථපාදමෙ දෙසෙ, එරණ්ඩොපි දුමායතෙ.

72.
ඨානභට්ඨා න සොභන්තෙ, දන්තා කෙසා නඛා නරා;
ඉතිවිඤ්ඤාය මතිමා, සට්ඨානං න පරිච්චජෙ.

73.
පරොපදෙසෙ පණ්ඩිච්චං, සබ්බෙසං සුකරඤ්හි බො;
ධම්මෙ සයමනුට්ඨානං, කස්සචිසුමහත්තනො.

74.
අප්පමාදං පසංසන්ති, පුඤ්ඤකිරියාසු පණ්ඩිතා;
අප්පමත්තො උභො අත්ථෙ, අධිග්ගණ්හාති පණ්ඩිතො.

75.
නිධීනංව පවත්තාරං, යං පස්සෙ වජ්ජදස්සිනං;
නිග්ගය්හවාදිං මෙධාවිං, තාදිසං පණ්ඩිතං භජෙ;
තාදිසං භජමානස්ස, සෙයොයා හොති න පාපියො.

76.
මුහුත්තමපි චෙ විඤ්ඤූ, පණ්ඩිතං පයිරුපාසති;
ඛිප්පං ධම්මං විජානාති, ජිව්හා සූපරසං යථා.

77.
දුල්ලභො පුරිසාජඤ්ඤො, න සො සබ්බත්ථ ජායති;
යත්ථ සො ජායතී ධීරො, තං කුලං සුඛ මෙධති.

78.
තගරඤ්ච පලාසෙන, යො නරො උපනය්හති;
පත්තාපි සුරභි වායන්ති, එවං ධීරූපසෙවනා.

79.
නිපුණෙ සුතමෙසෙයායා, විචිනිත්වා සුතත්ථිකො;
හත්තං උක්ඛලියං පක්කං, භාජනෙපි තථා භවෙ.

80.
අප්පකං නාතිමඤ්ඤෙයායා, චිත්තෙ සුතං නිධාපයෙ;

වම්මිකොදකබින්දූව, චිරෙන පරිපූරති.

81.

ගච්ඡං කිපිල්ලිකො යාති, යොජනානං සතානිපි;
අගච්ඡං වෙනයෙය්‍යොඅපි, පදමෙකං න ගච්ඡති.

82.

සෙලෙ සෙලෙ න මණිකං, ගජෙ ගජෙ න මුත්තිකං;
වනෙ වනෙ න චන්දනං, ඨානෙ ඨානෙ න පණ්ඩිතො.

83.

පණ්ඩිතො සුතසම්පන්නො, යත්ථ අත්ථීති චෙ සුතො;
මහුස්සාහෙන තං ඨානං, ගන්තබ්බංව සුතෙසිනා.

84.

පොත්ථකෙසු ච යං සිප්පං, පරහත්ථෙසු යං ධනං;
යථාකිච්චෙ සමුප්පන්නෙ, න තං සිප්පං න තං ධනං.

85.

උප්පලෙන ජලං ඤඤ්ඤා, කිරියාය කුලං නරො;
බ්‍යත්තිප්පමාණ වාචාය, ඤඤ්ඤා තිණෙන මෙදනිං.

ජලප්පමාණං කුමුදමාලං,
කුලප්පමාණං විනයොපමාණං;
බ්‍යත්තිප්පමාණං කථිතවාක්‍යං,
පථවියා පමාණං තිණමිලාතං –

86.

අප්පස්සුතො සුතං අප්පං, බහුං මඤ්ඤති මානවා;
සින්ධුදකමපස්සන්තො, කූපෙ තොයංව මණ්ඩුකො.

87.

පඨමෙ සිප්පං ගණ්හෙය්‍ය, එසෙය්‍ය දුතියෙ ධනං;
චරෙය්‍ය තතියෙ ධම්මං, එසා ජනාන ධම්මතා.

88.

සුස්සූසා සුත්තවද්ධනී, සුතං පඤ්ඤාය වද්ධනං;
පඤ්ඤාය අත්ථං ජානාති, අත්ථො ඤාතො සුඛාවහො.

89.
නත්ථි විජ්ජාසමං මිත්තං, න ච බ්‍යාධිසමො රිපු;
න ච අත්ථසමං පෙමං, න ච කම්මසමං බලං.

90.
විනා සත්ථං න ගච්ඡෙය්‍ය, සූරො සඞ්ගාමභූමියං;
පණ්ඩිත්වද්ධගූ වාණිජො, විදෙසගමනො තථා.

91.
ධනනාසං මනොතාපං, ඝරෙ දුච්චරිතානි ච;
වඤ්චනඤ්ච අවමානං, පණ්ඩිතො න පකාසයෙ.

92.
අනව්හායං ගමයන්තො, අපුච්ඡා බහුභාසකො;
අත්තගුණං පකාසන්තො, තිවිධො හීනපුග්ගලො.

93.
හංසො මජ්ඣෙ න කාකානං, සීහො ගුන්නං න සොභතෙ;
ගද්‍රභමජ්ඣෙ තුරඞ්ගො, බාලමජ්ඣෙව පණ්ඩිතො.

94.
පත්තානුරූපකං වාක්‍යං, සභාවානුරූපං පියං;
අත්තානුරූපකං කොධං, යො ජානාති ස පණ්ඩිතො.

95.
අප්පරූපො බහුංභාසො, අප්පපඤ්ඤො පකාසකො;
අප්පපූරො ඝටො ඛොභෙ, අප්පඛීරා ගාවී චලෙ.

96.
න තිත්ති රාජා ධනම්හි, පණ්ඩිතොපි සුභාසිතෙ;
චක්ඛුපි පියදස්සනෙ, න තිත්ති සාගරො ජලෙ.

97.
හීනපුත්තො රාජමච්චො, බාලපුත්තො ච පණ්ඩිතො;
අධනස්ස ධනංබහු, පුරිසානං න මඤ්ඤථ.

98.
යො සිස්සො සිප්පලොභෙන, බහුං ගණ්හාති තං සිප්පං;
මූගොව සුපිනං පස්සං, කථෙතුම්පි න උස්සහෙ.

99.
න භිජ්ජෙතුං කුම්භකාරො, සොභෙතුං කුම්භ සටති;
න ඛිපිතුං අපායෙසු, සිස්සානං වුඩ්ඪීකාරණා.

100.
අධනස්ස රසංබාධො, අබලස්ස හතො නරො;
අප්පඤ්ඤස්ස වාක්‍යකරො, උම්මත්තක සමාහිබො.

101.
එකෙනාපි සුරුක්ඛෙන, පුප්ඵිතෙන සුගන්ධිනා;
වාසිතං කානනං සබ්බං, සුපුත්තෙන කුලං යථා.

102.
ඉණකත්තා පිතා සත්තු, මාතා ච බ්‍යභිචාරිනී;
භරියා රූපවතී සත්තු, පුත්තො සත්තු අපණ්ඩිතො.

103.
ගුණදොසමසත්ථඤ්ඤූ, ජනො විභජතෙ කථං;
අධිකාරො කිමන්ධස්ස, රූපභෙදොපලද්ධියං.

104.
සබ්බත්ථ සත්ථතොයෙව, ගුණදොසවිවෙචනං;
යං කරොති විනාසත්ථං, සාහසං කිමතොධිකං.

105.
නිහීයති පුරිසො නිහීනසෙවී,
න ච හායෙථ කදාචි තුල්‍යසෙවී;
සෙට්ඨමුපනමං උදෙති ඛිප්පං,
තස්මා අත්තනො උත්තරිං භජෙ.

106.
පච්චුප්පන්නඤ්ච යො ධම්මං, තත්ථ තත්ථ විපස්සති;
අසංහීරං අසංකුප්පං, තං විද්වා මනුබ්‍රූහයෙ.

107.
ඡන්දා දොසා භයා මොහා, යො ධම්මං නාතිවත්තති;
ආපූරති තස්ස යසො, සුක්කපක්ඛෙව චන්දිමා.

108.

පණ්ඩිතො සීලසම්පන්නො, සණ්හො ච පටිභානවා;
නිවාතවුත්ති අථද්ධො, තාදිසො ලභතෙ යසං.

109.
දුල්ලභං පාකතිකං වාක්‍යං, දුල්ලභො ඛෙමකරො සුතො;
දුල්ලභා සදිසී ජායා, දුල්ලභො සජනො පියො.

110.
අත්ථං මහන්තමාපජ්ජ, විජ්ජං සම්පත්තිමෙව ච;
චරෙය්‍යාමානථද්ධො යො, පණ්ඩිතො සො පවුච්චති.

111.
සුතසන්නිච්චයා ධීරා, තුණ්හීභූතා අපුච්ඡිතා;
පුණ්ණාසුභාසිතෙනාපි, සණ්ටාදී සට්ටිතා යථා.

112.
අපුට්ඨො පණ්ඩිතො භෙරී, පජ්ජුන්නො හොති පුච්ඡිතො;
බාලො පුට්ඨො අපුට්ඨො ච, බහුං විකත්ථතෙ සදා.

113.
පරූපවාදෙ බධිරො, පරවජ්ජෙ අලොචනො;
පඞ්ගුලො අඤ්ඤනාරීසු, දුස්සතක්කෙ අචෙතනො.

චක්ඛුමාස්ස යථා අන්ධො, සොතවා බධිරො යථා;
පඤ්ඤවාස්ස යථාමූගො, බලවා දුබ්බලොරිව;
අථ අත්ථෙ සමුප්පන්නෙ, සයෙථ මතසායිතං.

114.
පාපමිත්තෙ විවජ්ජෙත්වා, භජෙය්‍යුත්තමපුග්ගලං;
ඔවාදෙ චස්ස තිට්ඨෙය්‍ය, පත්ථෙන්තො අචලං සුඛං.

115.
අතිසීතං අතිඋණ්හං, අතිසායමිදං අහු;
ඉති විස්සට්ඨකම්මන්තෙ, අත්ථා අච්චෙන්ති මාණවෙ.

116.
යො ච සීතඤ්ච උණ්හඤ්ච, තිණාභිය්‍යො න මඤ්ඤති;
කරං පුරිසකිච්චානි, සො සුඛං න විහායති.

117.
යස්මිංදෙසෙ න සම්මානො, න පියො න ච බන්ධවො;
න ච විජ්ජාගමො කොචි, න තත්ථ දිවසං වසෙ.

118.
ධනවා සුතවා රාජා, නදී වජ්ජො ඉමෙ පඤ්ච;
යත්ථ දෙසෙ න විජ්ජන්ති, න තත්ථ දිවසං වසෙ.

119.
නභස්ස භූසනං චන්දො, නාරීනං භූසනං පති;
ඡමාය භූසනං රාජා, විජ්ජා සබ්බස්ස භූසනං.

120.
සුඛත්ථිකො සචෙ විජ්ජං, විජ්ජත්ථිකො චජෙ සුඛං;
සුඛත්ථිනො කුතො විජ්ජා, කුතො විජ්ජත්ථිනො සුඛං.

121.
ඛණෙන කණෙන චෙව, විජ්ජාමත්ථඤ්ච සාධයෙ;
ඛණචාගෙ කුතො විජ්ජා, කණචාගෙ කතො ධනං.

122.
ආචරියා පාදමාදත්තෙ, පාදං සිස්සො සජානනා;
පාදං සබ්‍රහ්මචාරීහි, පාදං කාලක්කමෙන ච.

123.
ධම්මො ජයෙ නො අධම්මො, සච්චං ජයති නාසච්චං;
ඛමා ජයති නො කොධො, දෙවො ජයති නාසුරො.

124.
හත්ථස්ස භූසනං දානං, සච්චං කණ්ඨස්ස භූසනං;
සොතස්ස භූසනං සත්ථං, භූසනෙ කිං පයොජනං.

125.
විදෙසෙතු ධනං විජ්ජා, බ්‍යසනෙසු ධනං මති;
පරලොකෙ ධනං ධම්මො, සීලං සබ්බත්ථ වෙ ධනං.

126.
පදොසෙ දීපකො චන්දො, පභාතෙ දීපකො රවි;
තිලොකෙ දීපකො ධම්මො, සුපුත්තො කුලදීපකො.

127.

විද්වා එව විජානාති, විද්වජ්ජනපරිස්සමං;
න හි වඤ්ඣා විජානාති, ගුරුං පසවවෙදනං.

128.

යස්ස නත්ථි සයං පඤ්ඤා, සත්ථං තස්ස කරොති කිං;
ලොචනෙහි විහීනස්ස, දප්පණො කිං කරිස්සති.

129.

කිං කරිස්සන්ති වත්තාරො, සොතං යත්ථ න විජ්ජතෙ;
නග්ගකපණකෙ දෙසෙ, රජකො කිං කරිස්සති.

130.

මූළ්හසිධස්සාපදෙසෙන, කුනාරීභරණෙන ච;
බලසත්තුහි සංයොගා, පණ්ඩිතොපායාවසීදති.

131.

නත්ථි අත්තසමං පෙමං, නත්ථි ධඤ්ඤසමං ධනං;
නත්ථි පඤ්ඤාසමා ආභා, වුට්ඨී වෙ පරමා සරා.

132.

භුජඞ්ගමං පාවකඤ්ච ඛත්තියඤ්ච යසස්සිනං;
භික්ඛුඤ්ච සීලසම්පන්නං, සම්මදෙව සමාචරෙ.

133.

තස්මා හි පණ්ඩිතො පොසො, සම්පස්සං අත්ථමත්තනො;
බුද්ධෙ ධම්මෙ ච සඞ්ඝෙ ච, ධීරො සද්ධං නිවෙසයෙ.

134.

ගුණො සෙට්ඨඞ්ගතං යාති, න උච්චෙ සයනෙ වසෙ;
පාසාදසිඛරෙ වාසො, කාකො කිං ගරුළො සියා.

135.

අනාගතං භයං දිස්වා, දූරතො පරිවජ්ජයෙ;
ආගතඤ්ච භයං දිස්වා, අභීතො හොති පණ්ඩිතො.

136.

අසජ්ඣාය මලාමන්තා, අනුට්ඨානමලා ඝරා;
මලං වණ්ණස්ස කොසජ්ජං, පමාදො රක්ඛතො මලං.

137.

අනුපුබ්බෙන මෙධාවී, ථොකං ථොකං ඛණෙ ඛණෙ;
කම්මාරො රජතස්සෙව, නිද්ධමෙ මලමත්තනො.

138.

යඤ්හි කයිරා තඤ්හි වදෙ, යං න කයිරා න තං වදෙ;
අකරොන්තං භාසමානං, පරිජානන්ති පණ්ඩිතා.

139.

විසමං සභයං අතිවාතො, පටිච්ඡන්නං දෙවනිස්සිතං;
පන්ථො ච සඞ්ගාමො තිත්ථං, අට්ඨෙතෙ පරිවජ්ජියා.

140.

රත්තොදුට්ඨො ච මූළ්හො ච, මානී ලුද්ධො තථාලසො;
එකචින්තී ච බාලො ච, එතෙ අත්ථවිනාසකා.

141.

රත්තො දුට්ඨො ච මූළ්හො ච, භීරු ආමිසගරුකො;
ඉත්ථී සොණ්ඩො පණ්ඩකො ච, නවමො දාරකොපි ච.

142.

නවතෙ පුග්ගලා ලොකෙ, ඉත්තරා චලිතා චලා;
එතෙහි මන්තිතං ගුය්හං, ඛිප්පං භවති පාකටං.

143.

යො නිරුත්තිං න සික්ඛෙය්‍ය, සික්ඛන්තො පිටකත්තයං;
පදෙ පදෙ විකඞ්ඛෙය්‍ය, වනෙ අන්ධගජො යථා.

144.

සුත්තං ධාතු ගණොණ්වාදි, නාමලිඞ්ගානුසාසනං;
යස්ස තිට්ඨති ජිව්හග්ගෙ, සබ්‍යාකරණකෙසරී.

145.

සද්දත්ථලක්ඛණෙ භෙදී, යො යො නිච්ඡිතලක්ඛණෙ;
සො සො ඤාතුමකිච්ඡෙන, පහොති පිටකත්තයෙ.

146.

යො සද්දසත්ථකුසලො කුසලො නිඝණ්ඩු,
ඡන්දො අලඞ්කතිසු නිච්චකතාභියොගො;

සො යං කවිත්තවිකලොපි කවීසු සඞ්ඛ්‍යං,
මොග්ගය්හ වින්දති හි කිත්ති’ මමන්දරූපං.

147.
සුක්ඛොපි චන්දනතරු න ජහාති ගන්ධං,
නාගො ගතො නරමුඛෙ න ජහාති ලීළං;
යන්තගතො මධුරසං න ජහාති උච්ඡු,
දුක්ඛොපි පණ්ඩිතජනො න ජහාති ධම්මං.

148.
ධනධඤ්ඤප්පයොගෙසු, තථා විජ්ජාගමෙසු ච;
ආහාරෙ බ්‍යවහාරෙ ච, චත්තලජ්ජො සදා භවෙ.

149.
සාභාවිකී ච පටිභා, සුතඤ්ච බහුනිම්මලං;
අමන්දො චාභියොගොයං, හෙතු හොතිහ බන්ධනෙ.

150.
ජහෙය්‍ය පාපකෙ මිත්තෙ, භජෙය්‍ය පණ්ඩිතෙ ජනෙ;
සාධවො අභිසෙවෙය්‍ය, සුණෙය්‍ය ධම්මමුත්තමං.

151.
කල්‍යාණකාරී කල්‍යාණං, පාපකාරී ච පාපකං;
යාදිසං වප්පතෙ බීජං, තාදිසං හරතෙ ඵලං.

152.
ඡන්දො නිදානං ගාථානං, අක්ඛරා තාසං වියඤ්ජනං;
නාමසන්නිස්සිතා ගාථා, කවි ගාථානමාසයො.

153.
තස්මා හි පණ්ඩිතො පොසො, සම්පස්සං හිතමත්තනො;
පඤ්ඤවන්තංභිපූජෙය්‍ය, චෙතියං විය සාදරො.

154.
ධීරං පස්සෙ සුණෙ ධීරං, ධීරෙන සහසංවසෙ;
ධීරෙනල්ලාපසල්ලාපං, තං කරෙ තඤ්ච රොචයෙ.

155.
නයං නයති මෙධාවී, අධුරායං න යුඤ්ජති;

සුනයො සෙය්‍යසො හොති, සම්මා වුත්තො න කුප්පති;
විනයං සො පජානාති, සාධු තෙන සමාගමො.

156.
සචෙ ලභෙථ නිපකං සහායං,
සද්ධිං චරං සාධුවිහාරි ධීරං;
අභිභුය්‍ය සබ්බානි පරිස්සයානි,
චරෙය්‍ය තෙනත්තමනො සතිමා.

157.
නො චෙ ලභෙථ නිපකං සහායං,
සද්ධිං චරං සාධුවිහාරි ධීරං;
රාජාව රට්ඨං විජිතං පහාය,
එකො චරෙ මාතඞ්ගරඤ්ඤෙව නාගො.

158.
සොකට්ඨානසහස්සානි, භයට්ඨානසතානි ච;
දිවසෙ දිවසෙ මූළ්හ-මාවිසන්ති න පණ්ඩිතං.

159.
ජලබින්දුනිපාතෙන, චිරෙන පූරතෙ ඝටො;
තථා සකලවිජ්ජානං, ධම්මස්ස ච ධනස්ස ච.

160.
පණ්ඩිතා දුක්ඛං පත්වාන, න භවන්ති විසාදිනො;
පවිස්ස රාහුනො මුඛං, කිං නො දෙති පුන සසී.

161.
ජවෙන අස්සං ජානන්ති, වාහෙන ච බලිබද්ධං;
දූහෙන ධෙනුං ජානන්ති, භාසමානෙන පණ්ඩිතං.

162.
මනසා චින්තිතං කම්මං, වචසා න පකාසයෙ;
අඤ්ඤලක්ඛිතකාරියස්ස, යතො සිද්ධි න ජායතෙ.

163.
අනභ්‍යාසෙ විසං විජ්ජා, අජිණ්ණෙ භොජනං විසං;
විසං සභා දලිද්දස්ස, වුද්ධස්ස තරුණී විසං.

චත්තාරො පඤ්ච ආලොපෙ, ආභුත්වා උදකං පිවෙ;
අලං ඵාසුවිහාරාය, පහිතත්තස්ස භික්ඛුනො.

164.
යස්ස එසො පසූතොපි, ගුණවා පූජ්ජතෙ නරො;
ධනු වංසවිසුද්ධොපි, නිග්ගුණො කිං කරිස්සති.

165.
ඉස්සී දයී අසංතුට්ඨො, කොධනො නිච්චසඞ්කිතො;
පරභාගොපජීවී ච, ඡළෙතෙ දුක්ඛභාගිනො.

166.
සුමහන්තානි සත්තානි, ධාරයන්තා බහුස්සුතා;
ඡෙත්තාරො සංසයානඤ්ච, කලිං යන්ති ලොභමොහිතා.

167.
නදීතීරෙ බතෙ කූපෙ, අරඤ්ඤතාලවණ්ටකෙ;
න වදෙ දකාදී නත්ථීති, මුඛෙ ච වචනං තථා.

168.
සබ්බං සුණාති සොතෙන, සබ්බං පස්සති චක්ඛුනා;
න ච දිට්ඨං සුතං ධීරො, සබ්බං උච්චිතු මරහති.

169.
බාලාදපි ගහෙතබ්බං, යුත්තමුත්තමනීසිහි;
රවිස්සාවිසයෙ කිං න, පදීපස්ස පකාසනං.

170.
තස්මා හි පණ්ඩිතො පොසො, සම්පස්සං අත්තමත්තනො;
යොනිසො විචිනෙ ධම්මං, එවං තත්ථ විසුජ්ඣති.

171.
කිං තෙන ජාතුජාතෙන, මාතුයොබ්බන්නහාරිනා;
ආරොහති න යො සක-වංසඅග්ගෙ ධජො යථා.

172.
සම්මා උපපරික්ඛිත්වා, අක්ඛරෙසු පදෙසු ච;
චොරඝාතො සියා සිස්සො, ගුරු චොරට්ටකාරකො.

173.

අදන්තදමනං සත්ථං, බලානං කුරුතෙ මදං;
චක්ඛුසඬ්ඛාරකං තෙජං, උලූකානංමිවන්ධකං.

174.

නරත්තං දුල්ලභං ලොකෙ, විජ්ජා තත්‍ර සුදුල්ලභා;
කවිත්තං දුල්ලභං තත්‍ර, සත්ති තත්‍ර සුදුල්ලභා.

175.

යෙහුයොයන හි සත්තානං, විනාසෙ පච්චුපට්ඨිතෙ;
අනයො නයරූපෙන, බුද්ධිමාගම්ම තිට්ඨති.

සුජනකණ්ඩ

176.

සද්ධාසීලාදිධම්මෙහි, සප්පන්නො සෙට්ඨමානුසො;
වුත්තො බුද්ධාදිසන්තෙහි, සාධුසප්පුරිසො ඉති.

සද්දාධනං සීලධනං, හිරිඔත්තප්පියං ධනං;
සුතධනඤ්ච චාගො ච, පඤ්ඤා වෙ සත්තමං ධනං.

යස්ස එතෙ ධනා අත්ථි, ඉත්ථියා පුරිසස්ස වා;
අදලිද්දොති තං ආහු, අමොඝං තස්ස ජීවිතං.

තස්මා සද්ධඤ්ච සීලඤ්ච, පසාදං ධම්මදස්සනං;
අනුයුඤ්ජෙථ මෙධාවී, සරං බුද්ධානසාසනං.

177.

සබ්භිරෙව සමාසෙථ, සබ්භි කුබ්බෙථ සන්ථවං;
සතං සද්ධම්මමඤ්ඤාය, සෙයොයා හොති න පාපියො.

178.

චජ දුජ්ජනසංසග්ගං, භජ සාධුසමාගමං;
කර පුඤ්ඤමහොරත්තං, සර නිච්චමනිච්චතං.

179.

යො වෙ කතඤ්ඤූ කතවෙදී ධීරො,
කල්‍යාණමිත්තො දළ්හභත්ති ච හොති;
දුක්ඛිතස්ස සක්කච්ච කරොති කිච්චං,

තථාවිධං සප්පුරිසං වදන්ති.

180.
මාතාපෙත්තිභරං ජන්තුං, කුලෙ ජෙට්ඨාපචායිනං;
සණ්හං සඛිලසම්භාසං, පෙසුණෙය්‍යප්පහායිනං.

181.
මච්ඡෙරවිනයෙ යුත්තං, සච්චං කොධාභිභුං නරං;
තං වෙ දෙවා තාවතිංසා, ආහු ''සප්පුරිසො''ඉති.

182.
කුලජාතො කුලපුත්තො, කුලවංසසුරක්ඛතො;
අත්තනා දුක්ඛප්පත්තොපි, හීනකම්මං න කාරයෙ.

183.
උදෙය්‍ය භාණු පච්ඡිමෙ, නමෙය්‍ය මෙරුඅද්දිපි;
සීතලං යදි නරග්ගි, පබ්බතග්ගෙ ච උප්පලං;
විකසෙ න විපරිතා, සාධුවාචා කුදාචනං.

184.
සුඛා රුක්ඛස්ස ඡායාව, තතො ඤාතිමාතාපිතු;
තතො ආචෙරස්ස රඤ්ඤො, තතො බුද්ධස්සනෙකධා.

185.
භමරා පුප්ඵමිච්ඡන්ති, ගුණමිච්ඡන්ති සජ්ජනා;
මක්ඛිකා පූතිමිච්ඡන්ති, දොසමිච්ඡන්ති දුජ්ජනා.

186.
මාතුහීනො දුබ්භාසො හි, පිතුහීනො දුක්කිරියො;
උභො මාතුපිතුහීනා, දුබ්භාසා ච දුක්කිරියා.

187.
මාතුසෙට්ඨො සුභාසො හි, පිතුසෙට්ඨො සුකිරියො;
උභොමාතු පිතුසෙට්ඨා, සුභාසා ච සුකිරියා.

188.
සුනඛො සුනඛං දිස්වා, දන්තං දස්සෙති හිංසිතුං;
දුජ්ජනො සුජනං දිස්වා, රොසයං හිංසමිච්ඡති.

189.
න ච වෙගෙන කිච්චානි, කත්තබ්බානි කුදාචනං;
සහසා කාරිතං කම්මං, බාලො පච්ඡානුතප්පති.

190.
කොධං වධිත්වා න කදාචි සොචති,
මක්ඛප්පහානං ඉසයො වණ්ණයන්ති;
සබ්බෙසං වුත්තං ඵරුසං ඛමෙථ,
එතං ඛන්තිං උත්තමමාහු සන්තො.

191.
දුක්ඛො නිවාසො සම්බාධෙ, ඨානෙ අසුචිසඞ්කතෙ;
තතො අරිම්හි අප්පියෙ, තතොපි අකතඤ්ඤුනා.

192.
ඔවදෙය්‍යා'නුසාසෙය්‍ය, අසබ්භා ච නිවාරයෙ;
සතඤ්හි සො පියො හොති, අසතං හොතිඅප්පියො.

193.
උත්තමත්තනිවාතෙන, කක්ඛළං මුදුනා ජයෙ;
නීචං අප්පකදානෙන, වායාමෙන සමං ජයෙ.

194.
න විසං විසමිච්චාහ, ධනං සඞ්ඝස්ස උච්චතෙ;
විසං එකංව හනති, හනති සඞ්ඝස්ස සබ්බං.

195.
ධනමප්පම්පි සාධූනං, කූපෙ වාරිව නිස්සයො;
බහුංඅපි අසාධූනං, න ච වාරිව අණ්ණවෙ.

196.
අපත්ථෙය්‍යං න පත්ථෙය්‍ය, අචින්තෙය්‍යං න චින්තයෙ;
ධම්මමෙව සුචින්තෙය්‍ය, කාලං මොඝං න ඉච්ඡයෙ.

197.
අචින්තිතම්පි භවති, චින්තිතම්පි විනස්සති;
න හි චින්තාමයා භොගා, ඉත්ථියා පුරිසස්ස වා.

198.

පටුන

අසන්තස්ස පියො හොති, සන්තෙ න කුරුතෙ පියං;
අසතං ධම්මං රොචෙති, තං පරාභවතො මුඛං.

199.
ගුණා කුබ්බන්ති දූතත්තං, දූරෙපි වසතං සතං;
කෙතකෙ ගන්ධං ඝායිත්වා, ගච්ඡන්ති භමරා සයං.

200.
පුබ්බජාතිකතං කම්මං, තං කම්මමීති කථ්‍යතෙ;
තස්මා පුරිසාකාරෙනං, යතං කරෙ අතන්දිතො.

201.
මත්තිකපිණ්ඩතො කත්තා, කුරුතෙ යං යදිච්ඡති;
එවමත්තකතං කම්මං, මාණවො පටිපජ්ජතෙ.

202.
උට්ඨායොට්ඨාය බොධෙය්‍යං, මහබ්භය මුපට්ඨිතං;
මරණබ්‍යාධිසොකානං, කිමජ්ජ නිපතිස්සති.

203.
පාණා යථාත්තනොභිට්ඨා, භූතානමපි තෙ තථා;
අත්තොපමෙන භූතෙසු, දයං කුබ්බන්ති සාධවො.

සබ්බෙ තසන්ති දණ්ඩස්ස, සබ්බෙ භායන්ති මච්චුනො;
අත්තානං උපමං කත්වා, න හනෙය්‍ය න ඝාතයෙ.

204.
බාලො වා යදි වා වුද්ධො, යුවා වා ගෙහමාගතො;
තස්ස පූජා විධාතබ්බා, සබ්බස්සාභ්‍යාගතො ගරු.

205.
ආකිණ්ණොපි අසන්තෙහි, අසංසට්ඨොව භද්දකො;
බහුනා සන්නජාතෙන, ගච්ඡෙන උබ්බත්තෙනිධ.

බාලදුජ්ජනකණ්ඩ

206.
කායදුච්චරිතාදීහි, සම්පන්නො පාපමානුජො;
බාලොති ලොකනාථෙන, කිත්තිතො ධම්මසාමිනා.

207.
දුච්න්තිතච්න්තී චෙව, දුබ්භාසිතභාසීපි ච;
දුක්කටකම්මකාරී ච, පාපකො බාලමානුජො.

208.
අතිපියො න කාතබ්බො, ඛලො කොතුහලං කරො;
සිරසා වහමානොපි, අඩ්ඪපූරො ඝටො යථා.

209.
සප්පො දුට්ඨො ඛලො දුට්ඨො, සප්පා දුට්ඨතරො ඛලො;
මන්තොසධෙහි තං සප්පං, ඛලං කෙනුපසම්මති.

210.
යො බාලො මඤ්ඤති බාල්‍යං, පණ්ඩිතො වාපි තෙනසො;
බාලො ච පණ්ඩිතමානී, ස වෙ බාලොති වුච්චති.

211.
මධූව මඤ්ඤති බාලො, යාව පාපං න පච්චති;
යදා ච පච්චති පාපං, අථ දුක්ඛං නිගච්ඡති.

212.
න සාධු බලවා බාලො, සාහසා වින්දතෙ ධනං;
කායස්ස භෙදා දුප්පඤ්ඤො, නිරයං සොපපජ්ජති.

213.
ඝරෙ දුට්ඨො මූසිකො ච, වනෙ දුට්ඨො ච වානරො;
සකුණෙ ච දුට්ඨො කාකො, නරෙදුට්ඨො ච බ්‍රාහ්මණො.

214.
දීඝා ජාගරතො රත්ති, දීඝං සන්තස්ස යොජනං;
දීඝො බාලානසංසාරො, සද්ධම්මං අවිජානතං.

215.
තිලමත්තං පරෙසඤ්ච, අප්පදොසඤ්ච පස්සති;
නාළිකෙරම්පි සදොසං, ඛලජාතො න පස්සති.

216.
නත්තදොසං පරෙ ජඤ්ඤා, ජඤ්ඤා දොසං පරස්සතු;
ගුය්හෙ කුම්මාව අඞ්ගානි, පරදොසඤ්ච ලක්ඛයෙ.

217.
ලුද්ධං අත්ථෙන ගණ්හෙය්‍ය, ථද්ධං අඤ්ජලිකම්මුනා;
ඡන්දානුවත්තියා මූළ්හං, යථාභූතෙන පණ්ඩිතං.

218.
යථා උදුම්බරපක්කා, බහි රත්තකා එව ච;
අන්තොකිමිල සම්පුණ්ණා, එවං දුජ්ජනහදයා.

219.
යාවජීවම්පි චෙ බාලො, පණ්ඩිතං පයිරුපාසති;
න සො ධම්මං විජානාති, දබ්බී සූපරසං යථා.

220.
චරඤ්චෙ නාධිගච්ඡෙය්‍ය, සෙය්‍යං සදිසමත්තනො;
එකචරියං දළ්හං කයිරා, නත්ථි බාලෙ සහායතා.

221.
අජාතමතමූළ්හානං, වරමාදයො න චන්තිමො;
සකිං දුක්ඛකරාවාද-යොන්තිමො තු පදෙ පදෙ.

222.
දුජ්ජනෙන සමං වෙරං, සඛ්‍යඤ්චාපි න කාරයෙ;
උණ්හො දහති චඞ්ගාරො, සීතො කණ්හායතෙ කරං.

223.
දුජ්ජනො පියවාදී ච, නෙතං විස්සාසකාරණං;
මධු තිට්ඨති ජිව්හග්ගෙ, හදයෙ හලාහලං විසං.

224.
දුජ්ජනො පරිහාතබ්බො, විජ්ජායාලඞ්කතොපි ච;
මණිනා භූසිතො සප්පො, කිමෙසො න භයඞ්කරො.

225.
නාළිකෙරසමාකාරා, දිස්සන්තෙපි හි සජ්ජනා;
අඤ්ඤෙ බදරිකාකාරා, බහිරෙව මනොහරා.

යථාපි පන සපක්කා, බහි කණ්ටකමෙව ච;
අන්තො අමතසම්පුණ්ණා, එවං සුජනහදයා.

යථා උදුම්බරපක්කා, බහි රත්තකමෙව ච;
එවං කිමිලසම්පුණ්ණා, එවං දුජ්ජනහදයා.

226.
දොසභීතො අනාරම්භො, තං කා පුරිසලක්ඛණං;
කොහායජිණ්ණභයා නනු, භොජනං පරිහීයතෙ.

227.
පයොපානං භුජඞ්ගානං, කෙවලං විසවඩ්ඪනං;
උපදෙසො හි මූළ්හානං, පකොපාය න සන්තියා.

228.
න ඨාතබ්බං න ගන්තබ්බං, දුජ්ජනෙන සමං ක්වචි;
දුජ්ජනො හි දුක්ඛං දෙති, න සො සුඛං කදාචිපි.

229.
අබද්ධා තත්ථ බජ්ඣන්ති, යත්ථ බාලා පභාසරෙ;
බද්ධාපි තත්ථ මුච්චන්ති, යත්ථ ධීරා පභාසරෙ.

230.
පරිත්තං දාරුමාරුය්හ, යථා සීදෙ මහණ්ණවෙ;
එවං කුසිතමාගම්ම, සාධු ජීවිපි සීදති;
තස්මා තං පරිවජ්ජෙය්‍ය, කුසීතං හීනවීරියං.

231.
සද්ධාසීලාදිසම්පන්නො, සුමිත්තො සාධුමානුසො;
තාදිසං මිත්තං සෙවෙය්‍ය, වුද්ධිකාමො විචක්ඛණො.

232.
දානාදිගුණසෙට්ඨෙහි, මිදිතබ්බො මිත්තො හි බො;
තාදිසං අවඞ්කෙනෙව, මනසා භජෙය්‍ය සුධී.

333.
හිතක්කරො පරො බන්ධු, බන්ධුපි අහිතො පරො;
අහිතො දෙහජො බ්‍යාධි, හිතං අරඤ්ඤමොසධං.

234.
පරොක්ඛෙ කිච්චහන්තාරං, පච්චක්ඛෙ පියවාදිනං;
වජ්ජයෙ තාදිසං මිත්තං, විසකුම්භං පයොමුඛං.

පටුන

135.

ධනහීනෙ චජෙ මිත්තො, පුත්තදාරා සහොදරා;
ධනවන්තෙව සෙවන්ති, ධනං ලොකෙ මහාසඛා.

236.

ජානියා පෙසනෙ භච්චෙ, බන්ධවෙ බ්‍යසනාගමෙ;
මිත්තඤ්ච ආපදිකාලෙ, භරියඤ්ච විභවක්ඛයෙ.

237.

උස්සවෙ බ්‍යසනෙ චෙව, දුබ්භික්ඛෙ සත්තුවිග්ගහෙ;
රාජද්වාරෙ සුසානෙ ච, යො තිට්ඨති සො බන්ධවා.

238.

න 2 විස්සසෙ අමිත්තස්ස, මිත්තඤ්චාපි න විස්සසෙ;
කදාචි කුපිතෙ මිත්තෙ, සබ්බදොසං පකාසති.

239.

මාතා මිත්තං පිතා චෙති, සභාවා තං තයං හිතං;
කම්මකරණතො චඤ්ඤෙ, භවන්ති හිතබුද්ධියො.

240.

ආපදාසු මිත්තං ජඤ්ඤා, යුද්ධෙ සූරං ඉණෙ සුචිං;
භරියං ඛීණෙසු චිත්තෙසු, බ්‍යසනෙසු ච බන්ධවං.

241.

සකිං දුට්ඨඤ්ච යො මිත්තං, පුන සන්ධාතුමිච්ඡති;
ස මච්චුමුපගණ්හාති, ගබ්භං අස්සතරී යථා.

242.

ඉණසෙසො අග්ගිසෙසො, රොගසෙසො තථෙව ච;
පුනප්පුනං විවඩ්ඪන්ති, තස්මා සෙසං න කාරයෙ.

243.

පදුමංව මුඛං යස්ස, වාචා චන්දනසීතලා;
තාදිසං නො පසෙවෙය්‍ය, හදයෙ තු හලාහලං.

244.

න සෙවෙ ඵරුසං සාමිං, න ච සෙවෙය්‍ය මච්ඡරිං;
තතො අපග්ගණ්හ සාමිං, නෙව නිග්ගහිතං තතො.

පටුන

245.
කුදෙසඤ්ච කුමිත්තඤ්ච, කුකුලඤ්ච කුබන්ධවං;
කුදාරඤ්ච කුදාසඤ්ච, දූරතො පරිවජ්ජයෙ.

246.
සීතවාචො බහුමිත්තො, ඵරුසො අප්පමිත්තකො;
උපමා එත්ථ ඤාතබ්බා, සූරියචන්දරාජුනං.

247.
අහිතා පටිසෙධො ච, හිතෙසු ච පයොජනං;
බ්‍යසනෙ අපරිච්චාගො, ඉතිදං මිත්තලක්ඛණං.

248.
පියො ගරු භාවනීයො, වත්තා ච වචනක්ඛමො;
ගම්භීරඤ්ච කථං කත්තා, නො චට්ඨානෙ නියොජකො;
තාදිසං මිත්තං සෙවෙය්‍ය, භූතිකාමො විචක්ඛණො.

පියො ගරු භාව නීයො, වත්තා ච වචනක්ඛමො;
ගම්භිරඤ්ච කථං කත්තා, නො චට්ඨානෙ නියොජකො.

යම්හි එතානි ඨානානි, සංවිජ්ජන්තිධ පුග්ගලෙ;
සො මිත්තො මිත්තකාමෙන, අත්ථකාමානුකම්පතො;
අපි නාසියමානෙන, භජිතබ්බො තථාවිධො.

249.
ඔරසං කතසම්බන්ධං, තථා වංසක්කමාගතං;
රක්ඛකො බ්‍යසනෙහි, මිත්තං ඤෙය්‍යං චතුබ්බිධං.

250.
පියො ගරු භාවනියො, වත්තා ච වචනක්ඛමො;
ගම්භිරඤ්ච කථං කත්තා, න චට්ඨානෙ නියොජකො;
තං මිත්තං මිත්තකාමෙන, යාවජීවම්පි සෙවියං.

පියො ගරු භාවනීයො, වත්තා ච වචනක්ඛමො;
ගම්භිරඤ්ච කථං කත්තා, නො චට්ඨානෙ නියොජකො;
තාදිසං මිත්තං සෙවෙය්‍ය, භූතිකාමො විචක්ඛණො.

රාජකණ්ඩ

251.

මහාජනං යො රඤ්ජෙති, චතූහිපි වත්ථූහි වා;
රාජාති වුච්චතෙ ලොකෙ, ඉති සල්ලක්ඛයෙ විද්වා.

252.

දානඤ්ච අත්ථචරියා, පියවාචා අත්තසමං;
සඞ්ගහා චතුරො ඉමෙ, මුනින්දෙන පකාසිතා.

දානම්පි අත්ථචරියතඤ්ච, පියවාදිතඤ්ච සමානත්තතඤ්ච;
කරියචරියසුසඞ්ගහං බහූනං, අනවමතෙන ගුණෙන යාති සග්ගං;

දානඤ්ච පෙය්‍යවජ්ජඤ්ච, අත්ථචරියා ච යා ඉධ;
සමානත්තතා ච ධම්මෙසු, තත්ථ තත්ථ යථාරහං;
එතෙ ඛො සඞ්ගහා ලොකෙ, රථස්සාණීව යායතො.

253.

දානං සීලං පරිච්චාගං, අජ්ජවං මද්දවං තපං;
අක්කොධං අවිහිංසඤ්ච, ඛන්තී ච අවිරොධනං;
දසෙතෙ ධම්මෙ රාජානො, අප්පමත්තෙන ධාරයුං.

254.

එකයාමං සයෙ රාජා, ද්වියා මඤ්ඤෙව පණ්ඩිතො;
ඝරාවාසො තියාමොව, චතුයාමො තු යාචකො.

255.

අපුත්තකං ඝරං සුඤ්ඤං, රට්ඨං සුඤ්ඤං අරාජකං;
අසිප්පස්ස මුඛං සුඤ්ඤං, සබ්බසුඤ්ඤං දලිද්දතං.

256.

ධනමිච්ඡෙ වාණිජෙය්‍ය, විජ්ජමිච්ඡෙ භජෙ සුතං;
පුත්තමිච්ඡෙ තරුණිත්ථිං, රාජාමච්චං ඉච්ඡාගතෙ.

257.

පක්ඛීනං බලමාකාසො, මච්ඡානමුදකං බලං;
දුබ්බලස්ස බලං රාජා, කුමාරානං රුදං බලං.

258.

ඛමා ජාගරියුට්ඨානං, සංවිභාගො දයික්ඛණා;

නායකස්ස ගුණා එතෙ, ඉච්ඡිතබ්බා සතං සදා.

259.
සකිං වදන්ති රාජානො, සකිං සමණබ්‍රාහ්මණා;
සකිං සප්පුරිසා ලොකෙ, එස ධම්මො සනන්තනො.

260.
අලසො ගිහි කාමභොගී න සාධු,
අසඤ්ඤතො පබ්බජිතො න සාධු;
රාජා න සාධු අනිසම්මකාරී,
යො පණ්ඩිතො කොධනො තං න සාධු.

261.
ආයං බයං සයං ජඤ්ඤා, කතාකතං සයං ජඤ්ඤා;
නිග්ගහෙ නිග්ගහාරහං, පග්ගහෙ පග්ගහාරහං.

262.
මාතා පුත්තකතං පාපං, සිස්සකතං ගුරු තථා;
රාජා රට්ඨකතං පාපං, රාජකතං පුරොහිතො.

263.
අක්කොධෙන ජිනෙ කොධං, අසාධුං සාධුනා ජිනෙ;
ජිනෙ කදරියං දානෙන, සච්චෙනාලිකවාදිනං.

264.
අදන්තදමනං දානං, දානං සබ්බත්ථසාධකං;
දානෙන පියවාචාය, උන්නමන්ති නමන්ති ච.

අදන්තදමනං දානං, අදානං දන්තදූසකං;
දානෙන පියවාචාය, උන්නමන්ති නමන්ති ච.

265.
දානං සිනෙහභෙසජ්ජං, මච්ඡෙරං දොසනොසධං;
දානං යසස්සීභෙසජ්ජං, මච්ඡෙරං කපණොසධං.

266.
න රඤ්ඤා සමකං භුඤ්ජෙ, කාමභොගං කුදාචනං;
ආකප්පං රසභුත්තං වා, මාලාගන්ධවිලෙපනං;
වත්ථසබ්බමලඞ්කාරං, න රඤ්ඤා සදිසං කරෙ.

267.
න මෙ රාජා සඛා හොති, න රාජා හොති සමකො;
එසො සාමිකො මය්හන්ති, චිත්තෙ නිට්ඨං සණ්ඨාපයෙ.

268.
නාතිදූරෙ භජෙ රඤ්ඤො, නච්චාසන්නෙ පවාතකෙ;
උජුකෙ නාතිනින්නෙ ච, න භජෙ උච්චමාසනෙ;
ඡ දොසෙ වජ්ජෙ සෙවකො, අග්ගීව සංයතො තිට්ඨෙ.

න පච්ඡතො න පුරතො, නාපි ආසන්නදූරතො;
න කච්ඡෙ නොපි පටිවාතෙ, න චාපි ඔණතුණ්ණතෙ;
ඉමෙ දොසෙ විවජ්ජෙත්වා, එකමන්තං ඨිතා අහු –

269.
ජප්පෙන මන්තෙන සුභාසිතෙන,
අනුප්පදානෙන පවෙණියා වා;
යථා යථා යත්ථ ලභෙථ අත්ථං,
තථා තථා තත්ථ පරක්කමෙය්‍ය.

270.
කස්සකො වාණිජො මච්චො, සමණො සුතසීල වා;
තෙසු විපුලජාතෙසු, රට්ඨම්පි විපුලං සියා.

271.
තෙසු දුබ්බලජාතෙසු, රට්ඨම්පි දුබ්බලං සියා;
තස්මා සරට්ඨං විපුලං, ධාරයෙ රට්ඨභාරවා.

272.
මහාරුක්ඛස්ස ඵලිනො, ආමං ඡින්දති යො ඵලං;
රසඤ්චස්ස න ජානාති, බීජඤ්චස්ස විනස්සති.

273.
මහාරුක්ඛූපමං රට්ඨං, අධම්මෙන පසාසති;
රසඤ්චස්ස න ජානාති, රට්ඨඤ්චස්ස විනස්සති.

274.
මහාරුක්ඛස්ස ඵලිනො, පක්කං ඡින්දති යො ඵලං;
රසඤ්චස්ස විජානාති, බීජඤ්ජස්ස න නස්සති.

275.

මහාරුක්ඛූපමං රට්ඨං, ධම්මෙන යො පසාසති;
රසඤ්චස්ස විජානාති, රට්ඨඤ්චස්ස න නස්සති.

නායක කණ්ඩ

276.

අනායකා විනස්සන්ති, නස්සන්ති බහුනායකා;
ථීනායකා විනස්සන්ති, නස්සන්ති සුසුනායකා.

277.

ගවං චෙ තරමානානං, උජුං ගච්ඡති පුඞ්ගවො;
සබ්බා ගාවී උජුං යන්ති, නෙත්තෙ උජුං ගතෙ සති.

278.

එවමෙව මනුස්සෙසු, යො හොති සෙට්ඨසම්මතො;
සො සචෙ ධම්මං චරති, පගෙව ඉතරා පජා.
ගවං චෙ තරමානානං, උජුං ගච්ඡති පුඞ්ගවො;
සබ්බා ගාවී උජුංයන්ති, නෙත්තෙ උජුං ගතෙ සති.

එවමෙව මනුස්සෙසු, යො හොති සෙට්ඨසම්මතො;
සො සචෙ ධම්මං චරති, පගෙව ඉතරා පජා;
සබ්බං රට්ඨං සුඛං සෙති, රාජා චෙ හොති ධම්මිකො.

279.

නොදයාහ විනාසාය, බහුනායකතා භුසං;
මිලායන්ති විනස්සන්ති, පද්මානායක්කෙහි සත්තහි.

280.

සුතාරක්ඛො අභියොගො, කුලාරක්ඛො වත්තං භවෙ;
විජ්ජා හි කුලපුත්තස්ස, නායකස්සාපමාදකො.

පුත්තකණ්ඩ

281.

අභිජාතං අනුජාතං, පුත්තමිච්ඡන්ති පණ්ඩිතා;
අවජාතං න ඉච්ඡන්ති, යො හොති කුලගන්ධනො.

282.

පඤ්චට්ඨානානි සම්පස්සං, පුත්තමිච්ඡන්ති පණ්ඩිතා;

පටුන

භතො වා නො හරිස්සති, කිච්චං වා නො කරිස්සති.

283.

කුලවංසො චිරං තිට්ඨෙ, දායජ්ජං පටිපජ්ජති;
අථ වා පන පෙතානං, දක්ඛිනං අනුපදස්සති.

284.

බහුපුත්තෙ පිතා එකො, අවස්සං පොසෙති සදා;
බහුපුත්තා න සක්කොන්ති, පොසෙතුං පිතරෙකකං.

285.

පුත්තං වා භාතරං දුට්ඨු, අනුසාසෙය්‍ය නො ජහෙ;
කින්නු ඡෙජ්ජං කරං පාදං, ලිත්තං අසුචිනා සියා.

වෙජ්ජාචරිය කණ්ඩ

286.

ආයුබෙදකතාභ්‍යාසො, සබ්බෙසං පියදස්සනො;
අරියසීලගුණොපෙතො, එස වෙජ්ජො විධීයතෙ.

287.

නානාගන්ථජානනඤ්ච, සුදිට්ඨකම්මසම්පදා;
දක්ඛතා හත්ථසීඝතා, පසාදසූරසත්තිතා.

288.

සාභාවිකතඩ්ඪණ්ණික-ඤාණසුභාසිතාපි ච;
උස්සාහො දබ්බො සබ්බතා, වෙජ්ජාචෙරස්ස ලක්ඛණං;

289.

කිලිට්ඨවත්ථං කොධො ච, අතිමානඤ්ච ගම්මතා;
අනිමන්තිතගමනං, එතෙ පඤ්ච විවජ්ජියා.

290.

දිට්ඨකම්මතා සොචඤ්ච, දක්ඛතා විදිතාගමො;
චත්තාරො සුභිසක්කස්ස, සුගුණා විඤ්ඤුනා මතා.

291.

රුජාය ජයලක්ඛණං, රසො ච භෙසජ්ජම්පි ච;
තිලක්ඛණභෙදො චෙව, විඤ්ඤෙය්‍යො භිසක්කෙන වෙ.

දාසක කණ්ඩ

292.

අන්තොජාතො ධනක්කීතො, දාසබ්‍යොපගතො සයං;
දාසාකරමරානීතො-ච්චෙවං තෙ චතුධා සියුං.

293.

පුබ්බුට්ඨායී පච්ඡානිපාතී, දින්නස්ස ආදායීපි ච;
සුකතකම්මකරො ච, කිත්තිවණ්ණහරොපි ච.

294.

දාසා 0.0177 පඤ්චෙව චොරයා-සබාඤාතායත්තසාදිසා;
තථා විඤ්ඤූහි විඤ්ඤෙයයා, මිත්තදාරා ච බන්ධවා.

ඉත්ථිකණ්ඩ

295.

ආසා ලොකිත්ථියො නාම, වෙලා තාසං න විජ්ජති;
සාරත්තා ච පගබ්භා ච, සිඛී සබ්බඝසො යථා;
තස්මා තායො හිත්වාන, බ්‍රූහෙයා විවෙකං සුධී.

ආසා ලොකිත්ථියො නාම, වෙලා තාසං න විජ්ජති;
සාරත්ථා ච පගබ්භා ච, සිඛී සබ්බඝසො යථා;
තා හිත්වා පබ්බජිස්සාමි, විවෙකමනුබ්‍රූහයං.

296.

ලොකෙ හි අඩ්ගනා නාම, කොධනා මිත්තභෙදිකා;
පිසුකා අකතඤ්ඤූ ච දූරතො පරිවජ්ජයෙ.

297.

යථා නදී ච පන්ථො ච, පානාගාරං සභා පපා;
එවං ලොකිත්ථියො නාම, නාසං කුජ්ඣන්ති පණ්ඩිතා.

298.

සබ්බා නදී වඩ්කගතී, සබ්බෙ කට්ඨමයා වනා;
සබ්බිත්ථියො කරෙ පාපං, ලභමානෙ නිවාතකෙ.

299.

ඝටකුම්භසමා නාරී, තත්ථඞ්ගාරසමො පුමා;
තස්මා ඝතඤ්ච අග්ගිඤ්ච, නෙකත්‍ර ඨපයෙ බුධො.

පටුන

300.
ඉත්ථීනඤ්ච ධනං රූපං, පුරිසානං විජ්ජා ධනං;
භික්ඛූනඤ්ච ධනං සීලං, රාජානඤ්ච ධනං බලං.

301.
පඤ්චාරතායා සුගන්ධබ්බා, සත්තාරතායා ධනුග්ගහා;
එකමාසා සුභරියා, අඩ්ඪමාසා සිස්සා මලා.

302.
ජිණ්ණෙ අන්නං පසංසෙයා, දාරඤ්ච ගතයොබ්බනෙ;
රණපුනාගතෙ සූරං, සස්සඤ්ච ගෙහමාගතෙ.

303.
ද්විතිපති නාරී චෙව, විහාරද්විති භික්ඛු ච;
සකුණො ද්විතිපාතො ච, කතමායාබහුතරා.

304.
රත්ති විනා න චන්දිමා, වීචිවිනා ච සාගරො;
හංසවිනා පොක්ඛරණී, පතිවිනා කඤ්ඤා සොභෙ.

305.
අසන්තුට්ඨා යතී නට්ඨා, සන්තුට්ඨාපි ච පත්ථී වා;
සලජ්ජා ගණිකා නට්ඨා, නිල්ලජ්ජා ච කුලිත්ථියො.

306.
චොරීනං බහුබුද්ධීනං, යාසු සච්චං සුදුල්ලභං;
ථීනං භාවො දුරාජානො, මච්ඡස්සෙවො'දකෙ ගතං.

307.
අනලා මුදුසම්භාසා, දුප්පූරා තා නදීසමා;
සීදන්ති නං විදිත්වාන, ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

308.
ආවට්ටනී මහාමායා, බ්‍රහ්මචරියවිකොපනා;
සීදන්ති නං විදිත්වාන, ආරකා පරිවජ්ජයෙ.

309.
ඉත්ථීපි හි එකච්චියා, සෙය්‍යා පොස ජනාධිප;
මෙධාවිනී සීලවතී, සස්සුදෙවා පතිබ්බතා;

310.

තස්සා යො ජායති පොසො,
සූරො හොස දිසම්පති;
තාදිසා සුභගියා පුත්තො,
රජ්ජම්පි අනුසාසති.

311.

සල්ලපෙ අසිහත්ථෙන, පිසාචෙනාපි සල්ලපෙ;
ආසීවිසම්පි ආසීදෙ, යෙන දට්ඨො න ජීවති;
න ත්වෙව එකො එකාය, මාතුගාමෙන සල්ලපෙ.

312.

න හි සබ්බෙසු ඨානෙසු, පුරිසො හොති පණ්ඩිතො;
ඉත්ථීපි පණ්ඩිතා හොති, තත්ථ තත්ථ විචක්ඛණා.

313.

න හි සබ්බෙසු ඨානෙසු, පුරිසො හොති පණ්ඩිතො;
ඉත්ථීපි පණ්ඩිතා හොති, ලහුං අත්ථවිචින්තිකා.

314.

කූපොදකං වටච්ඡායා, සාමාථී ඉට්ඨකාලයං;
සීතකාලෙ භවෙ උණ්හං, උණ්හකාලෙ ච සීතලං.

315.

ඉත්ථියො එකච්චියාපි, සෙය්‍යා වුත්තාව මුනිනා;
භණ්ඩානං උත්තමා ඉත්ථී, අග්ගූපට්ඨායිකා ඉති.

පකිණ්ණකකණ්ඩ

316.

කුලසීලගුණොපෙතො, සබ්බධම්මපරායණො;
පවීණො පෙසනාජ්ඣක්ඛො, ධම්මජ්ඣක්ඛො විධීයතෙ.

317.

වෙදවෙදඞ්ගතත්වඤ්ඤො, ජපපහොමපරායණො;
ආසීවාදවචොයුත්තො, එස රාජපුරොහිතො.

කප්පො බ්‍යාකරණං ජොති – සත්ථං සික්ඛා නිරුත්ති ච;
ඡන්දොවිචිති චෙතානි, වෙදඞ්ගානි වදන්ති ඡ.

පටුන

318.
සකිං වුත්තගහිතත්තො, ලහුහත්ථො ජිතක්ඛරො;
සබ්බසත්ථසමාලොකී, පකට්ඨො නාම ලෙඛකො.

319.
සමත්තනීතිසත්ථඤ්ඤො, වාහනෙ පූරිතස්සමො;
සූරවීරගුණොපෙතො, සෙනාඣක්ඛො විධීයතෙ.

320.
සුධී වාක්‍යපටු, පඤ්ඤො, පරචිත්තොපලක්ඛණො;
ධීරො යථාත්ථවාදී ච, එස දූතො විධීයතෙ.

321.
පුත්තනත්තගුණොපෙතො, සත්ථඤ්ඤො රසපාචකො;
සූරො ච කඨිනො චෙව, සූපකාරො ස වුච්චතෙ.

322.
ඉඞ්ගිතාකාරතත්තඤ්ඤො, බලවාපියදස්සනො;
අප්පමාදී සදා දක්ඛො, පතීහාරො ස උච්චතෙ.

323.
ඉත්ථිමිස්සෙ කුතො සීලං, මංසභක්ඛෙ කුතො දයා;
සුරාපානෙ කුතො සච්චං, මහාලොභෙ කුතො ලජ්ජා;
මහාතන්දෙ කුතො සිප්පං, මහාකොධෙ කුතො ධනං.

324.
සුරායොගො චෙලාලොලො ච, සමජ්ජචරණඞ්ගතො;
ඛිඩ්ඩා ධුත්තො පාපමිත්තො, අලසො භොගනාසකා.

325.
ජීවන්තාපි මතා පඤ්ච, බ්‍යාසෙන පරිකිත්තිතා;
දුක්ඛිතො බ්‍යාධිති මූළ්හො, ඉණවා නිච්චසෙවකො.

326.
නිද්දාලුකො පමාදො ච, සුඛිතො රොගවාලසො;
කාමුකො කම්මාරාමො ච, සත්තෙතෙ සත්ථවජ්ජිතා.

327.
ගොණාහි සබ්බගිහීනං, පොසකා භොගදායකො;

තස්මා හි මාතාපිතූව, මානයෙ සක්කරෙයාය ච.

328.
යථා මාතා පිතා භාතා, අඤ්ඤෙවාපි ච ඤාතකා;
ගාවො නො පරමා මිත්තා, යාසු ජායන්ති ඔසධා.

329.
අන්නදා බලදා චෙතා, වණ්ණදා සුඛදා තථා;
එතමත්ථවසං ඤත්වා, නාසු ගාවො හනිංසු තෙ.

330.
යෙ ච ඛාදන්ති ගොමංසං, මාතුමංසංව ඛාදරෙ;
මතෙසු තෙසු ගිජ්ඣානං, දදෙ සොතෙ ච වාහයෙ.

331.
ද්විගුණො ථීනමාහාරො, බුද්ධිචාපි චතුග්ගුණො;
ඡග්ගුණො හොති වායාමො, කාමොත්වට්ඨගුණො භවෙ.

332.
න ලොකෙ සොභතෙ මූළ්හො, කෙවලත්තපසංසකො;
අපි සම්පිහිතෙ කූපෙ, කතවිජ්ජො පකාසතෙ.

333.
කොසජ්ජං භයතො දිස්වා, වීරියාරම්භඤ්ච ඛෙමතො;
ආරද්ධවීරියා හොථ, එසා බුද්ධානුසාසනී.

334.
විවාදං භයතො දිස්වා, අවිවාදඤ්ච ඛෙමතො;
සමග්ගා සඛිලා හොථ, එසා බුද්ධානුසාසනී.

335.
පමාදං භයතො දිස්වා, අප්පමාදඤ්ච ඛෙමතො;
භාවෙථට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං, එසා බුද්ධානුසාසනී.

336.
ගරහා ච පසංසා ච, අනිච්චා තාවකාලිකා;
අප්පකාචෙකදෙසාච, න තා ඉක්ඛෙයාය පණ්ඩිතො;
ධම්මාධම්මංච ඉක්ඛෙයාය, අත්ථානත්ථං හිතාහිතං.

පටුන

කවිදප්පණනීති

1.

පබුක්කූපුරසෙට්ඨස්ස, පච්ඡිමෙ ආසි විස්සුතො;
චතුගාවුතදෙසම්හි, කනරයගාමො සුසොභනො.

2.

ද්විනො ද්විවෙක සාකම්හි, තම්හි ජාතෙන ජාතියා;
ලඞ්කාභාරතආදීසු, වුට්ඨපුබ්බ සුතෙසිනා.

3.

විසුතාරාම සීහානං, සික්ඛිතෙන තිපෙටකං;
සන්තිකෙ නවවස්සානි, සංගීතිකිච්චකාරිනා.

4.

දක්ඛිණාරාම වාසීනං, සන්තිකෙපි සුවිඤ්ඤුනං;
සික්ඛිතෙන සත්තවීස-වස්සිත්වාන යසස්සිනා.

5.

සුන්දරෙ පුරසෙට්ඨම්හි, සුන්දරෙ විසුතෙ සුභෙ;
සුන්දරෙ ජොතිපාලම්හි, වසතා ගණවාචිනා.

6.

නිස්සාය පෙටකෙ චෙව, අනෙකනීති පොත්ථකෙ;
බහුලෙ ගන්ථසෙට්ඨෙපි, කතොයං විධුමානිතො.

7.

තිට්ඨතං අයං මෙ ගන්ථො, සුසාරො යාව සාසනං;
තිට්ඨතෙව සුතෙසීනං, සුසාරං සුපකාසයං.

8.

අනෙන සුවිසිට්ඨෙන, පුඤ්ඤෙනඤ්ඤෙන කම්මුනා;
මනිසිහිගුරූහෙව, ගච්ඡෙය්‍යං අමතං සිවං.

‘‘අඞ්ගාරිනො දානි දුමා භදන්තෙ’’

‘‘යථාපි රම්මකො මාසො, ගිම්හානං හොති බ්‍රාහ්මණ;
අතෙ‘ව’ඤ්ඤෙහි මාසෙහි, දුමපුප්ඵෙහි සොභති’’.

‘‘වනප්පගුම්බෙ යථඵුස්සිතග්ගෙ,

ගිම්හාන මාසෙ පඨමස්මිං ගිම්හෙ’’ –

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්බාසම්බුද්ධස්ස

පණාම පටිඤ්ඤා

වත්ථුත්තයං නමසිත්වා, ආචෙරෙ කවිපුඞ්ගවෙ;
කස්සං ද්වාදසමාසානං, බන්ධං තම්මාසවසිකං.

1.
චිත්තසම්මතමාසො හි, අතෙවඤ්ඤෙහි සොභති;
රම්මකමාසො රම්මමාසො, තෙනෙව වොහාරො භවි.

2.
තස්මිං සුචිත්තමාසම්හි, නාගදුමා සුපුප්ඵරෙ;
පුප්ඵන්ති අසනදුමා, වායන්ති කානනෙ හි වෙ.

3.
සඞ්කන්ත මහුස්සවොපි, තම්හි මාසම්හි වත්තතෙ;
ගන්ධොදකෙහි අඤ්ඤොඤ්ඤං, සිඤ්චමානා සුමොදරෙ.

යථාපි රම්මකො මාසො, ගිම්හානං හොති බ්‍රාහ්මණ;
අතෙ’ව’ඤ්ඤෙහි මාසෙහි, දුමපුප්ඵෙහි සොභති.

සම්බුද්ධො චිත්තමාසස්ස, කාළපක්ඛෙ උපොසථෙ;
පාතොයෙව සමාදාය, පවරං පත්තචීවරං;
අනුකම්පාය නාගානං, නාගදීපමුපාගමි.

4.
වෙසාඛව්හයමාසො තු, සුවිසිට්ඨො සුපාකටො;
ලොකග්ගනාථං පටිච්ච, සන්තෙහි අභිලක්ඛිතො.

5.
තම්හි වෙසාඛමාසම්හි, චම්පකාපි සුපුප්ඵරෙ;
බොධිං දකෙහි සිඤ්චිත්වා, සජ්ජනා සම්පමොදරෙ.

6.
වනෙසුච පොතකාපි, පක්ඛන්දන්ති දිසොදිසං;
විකූජන්තා සභාසාය, ජනසොතරසායනං.

පටුන

දුතියෙ දිවසෙ භත්ත-කාලෙ ආරොචිතෙ ජිනො;
රම්මෙ වෙසාඛමාසම්හි, පුණ්ණමායං මුනිස්සරො.

7.
ජෙට්ඨසම්මතමාසොපි, සොගතජනබ්භන්තරෙ;
විඛ්‍යාතො ලක්ඛණ්ඩො චෙව, ජෙට්ඨෙන සංයුතො හි වෙ.

8.
තස්මිංහි ජෙට්ඨමාසම්හි, සුමනා වනමල්ලිකා;
පුප්ඵන්ති ච පවායන්ති, සබ්බජනමනොහරා.

9.
පරික්ඛණාසුසභාපි, අභවි ම්‍රනමාමණ්ඩලෙ;
ඛෙතලෙ ජෙට්ඨජොතිපි, පජ්ජලි තස්මිඤ්හි වෙ.

10.
ආසාළ්හො නාම මාසොපි, අතීව විසිට්ඨො භවි;
පටිසන්ධිං ගණ්හි බුද්ධො, තස්මිඤ්හි මුනි සුධී.

11.
නික්ඛමිපි ච සම්බුද්ධො, ධම්මචක්කං පවත්තයි;
උපසම්පදකම්මම්පි, කරොන්ති තස්මිංපි හි.

12.
පුන්නාගදුමා පුප්ඵන්ති, පවායන්ති දිසොදිසං;
ආදිච්චො තිට්ඨති තම්හි, උත්තරායානකොටියං.

13.
සීහෙ සාවණමාසම්හි, සලාකදානමුත්තමං;
දෙන්ති සාධවො මානුසා, සද්දහන්තා වත්ථුත්තයං.

14.
පුප්ඵන්ති කටෙරුභාපි, තම්හි සාවණමාසකෙ;
ඛෙ සවණනක්ඛත්තම්පි, අතීව ජොතයී හි වෙ.

15.
වස්සබ්භන්තරභූතෙ ච, සමණා සුගතොරසා;
මාසෙ වාචනඋග්ගණ්හ-කම්මංකංසු සුඛාසයා.

16.

කඤ්ඤාරාසිසම්මතෙහි, පොට්ඨපාදසුමාසකෙ;
නදීසු දකපූරිතා, කටපත්ථතසාදිසා.

17.

නාවාමහාඋස්සවම්පි, කරොන්ති මානුජා තදා;
කීළන්ති සම්පමොදන්ති, විජිතෙ නර නාරියො.

18.

කඤ්චනයමදුමාපි, විකසන්ති තදා හි වෙ;
මෙඝො ථොකං ථොකං හිමං, වස්සති පතතිපි ච.

19.

වස්සිකෙ අස්සයුජිම්හි, විකසන්ති අනෙකධා;
පදුමාදිදකජානි, පුප්ඵානි මනුඤ්ඤානි වෙ.

20.

මහාපදීපපන්තීහි, සකලමුනමාභූතලෙ;
පූජෙන්ති ලොකග්ගනාථං, සාධවො සොගතාජනා.

21.

තපොධනා විචරන්ති, වස්සංවුට්ඨා දිසොදිසං;
සාධවො දානසොණ්ඩාච, සීතායන්ති සුඛන්ති ච.

22.

කත්තිකමාසසෙට්ඨෙපි, සම්පමොදන්ති මානුජා;
කොසීතකීපුප්ඵානි ච, විකසන්ති වායන්ති ච.

23.

කඨිනමහාදානම්පි, දදන්ති සාධවො ජනා;
තදා චන්දකිරණොපි, අතීව පජ්ජොතො අහු.

24.

අහොසි හිමපාතො ච, උත්තරවාතො පවායති;
කත්තිකජොතිඡණොපි, අහොසි තස්මිඤ්හි වෙ.

25.

ධනුරාසීමාගසිර, මාසෙ හෙමන්තසම්මතෙ;
සත්තිධරසුපූජාවිභ, සභාපි සම්පවත්තිතා.

26.
දෙවසම්මතපුප්ඵානි, මනුඤ්ඤරුචිරානිපි;
පුප්ඵන්ති තම්හි මාසම්හි, හිමපාතො අහොසි ච.

27.
වීහයො හොන්ති පක්කා ච, ඛෙත්තෙසු මුනමාභූතලෙ;
මිගසිරනක්ඛත්තම්පි, ජොතෙති ආකාසඞ්ගණෙ.

28.
මකාරෙ ඵුස්සමාසෙපි, පුප්ඵන්ති පවායන්ති ච;
සුනීලවල්ලිපුප්ඵානි, ජනමනොහරානිපි.

29.
සෙනාබ්‍යූහම්පි කරොන්ති, භූපාලා මුනමාරට්ඨිකා;
සපරිසා උදික්ඛන්ති, හත්ථිඅස්සාදිආදයො.

30.
තම්හිසී අතිසීතලම්පි, දක්ඛිණායනකොටියං;
අට්ඨාපුණ්ණමදිනම්හි, සූරියො ලොකමානිතො.

බොධිතො නවමෙ මාසෙ, ඵුස්සපුණ්ණමියං ජිනො;
ලංකාදීපං විසොධෙතුං, ලඞ්කාදීපමුපාගමි.

31.
කුම්භෙසු මාසමාසෙහි, තූලදුමා සුපුප්ඵරෙ;
පුම්තාලා මධුරරසං, මානුජානං දදන්ති ච.

32.
යාගුමහාඋස්සවොපි, පාකටො මුනමාභූතලෙ;
අවසෙසසු මෙඝොපි, ඨනයං අභිවස්සති.

33.
නරනාරී මනුඤ්ඤානි, පදරානි පණ්ඩානි ච;
පුචිමන්දදුමා නව-පත්තානි ධාරෙන්තිපි ච.

34.
මීනෙ ඵග්ගුණමාසම්හි, සුරභිගන්ධිකා සුභා;
පුප්ඵන්ති වනම්හි දුමා, නවපත්තෙහි සොභරෙ.

35.

දක්ඛිණදෙසතො තම්හි, වාතො පවායති හි වෙ;
වාළුකපිට්ඨෙ වාලුක-ථූපෙ කත්වාන පූජයුං.

36.

පඨමගිම්හ මාසම්හි, නානාදුමාති පුප්ඵරෙ;
තෙන සබ්බම්පි විපිනං, විචිත්තං දස්සනියඤ්හි වෙ.

විසුතෙ ජොතිපාලම්හි, විසුතම්හි නිකෙතනෙ;
වසතා නෙකගන්ථානං, ලෙඛකෙන කතො අයං.